

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 20 października 2015 r.

PS-KNPS.431.2.26.2015.PSZ

Pani
Anna Petruk
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bielawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 17 – 18 września 2015 r. na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a i lit. b. ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2015, poz. 332, j.t.) zespół kontrolny w składzie: Piotr Szafarowicz – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu i Honorata Borowiec – starszy inspektor wojewódzki, kontroler z Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Bielawie przy ul. 3 Maja 20, zwanym w dalszej części niniejszego dokumentu „ośrodkiem”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność ośrodka w zakresie organizowania pracy z rodziną w gminie oraz zgodności zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono w oparciu o Plan Kontroli na II półroczu 2015 roku zatwierdzony w dniu 23 czerwca 2015 roku przez Wojewodę Dolnośląskiego.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 września 2014 r. do dnia 17 września 2015 r. funkcję Dyrektora ośrodka pełniła Pani Anna Petruk odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocene pozytywnej, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, oświadczeń składanych przez Dyrektora i pracowników,

aktów prawa miejscowego oraz akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe. Ilekroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „ustawie” należy przez to rozumieć ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy za prowadzenie pracy z rodziną odpowiedzialna jest gmina. Na podstawie uchwały Nr XXI/229/12 Rady Miejskiej Bielawy z dnia 28 marca 2012 r. w sprawie Statutu Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie, zadania gminy wynikające z ustawy zostały powierzone ośrodkowi (§ 2 ust. 2 pkt 5 i § 5 ust. 2 pkt 7 Statutu), tym samym stał się on podmiotem odpowiedzialnym za pracę z rodziną w gminie Bielawa. Dodatkowo, Burmistrz Miasta Bielawy wydał zarządzenie Nr 9/15 z dnia 14 stycznia 2015 roku w sprawie wyznaczenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie do realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą w ośrodku obowiązywał Regulamin organizacyjny wprowadzony zarządzeniem Nr 8/2013 Dyrektora ośrodka. Zgodnie z treścią § 4 pkt 2 lit. f Regulaminu, w skład struktury organizacyjnej ośrodka wchodzi „zespół do spraw asysty rodzinnej”. Zadania i obowiązki koordynatora zespołu oraz pracowników wchodzących w jego skład (pracownicy socjalni, asystenci rodzin, psycholog) zostały określone w rozdziale III Regulaminu.

Realizując obowiązek wynikający z art. 176 pkt 1 ustawy, Rada Miejska Bielawy podjęła uchwałę Nr XXXI/318/12 z dnia 28 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015. Na podstawie diagnozy sytuacji demograficznej i społecznej mieszkańców Bielawy rozpoznane zostały i opisane w programie najczęściej występujące problemy, m.in.: bezrobocie, starzenie się społeczeństwa, przemoc domowa, alkoholizm oraz wzrost liczby rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi. Jednym z głównych celów programu jest więc konieczność wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji związanych z opieką, wychowaniem i ochroną dzieci, a także promowanie społecznie pożądanego modelu rodziny. Sprawozdania składane Burmistrzowi Miasta Bielawy z realizacji programu za lata 2013 i 2014 wskazują, że zadania w zakresie zatrudniania asystentów rodzin, pracy z rodzinami, współpracy interdyscyplinarnej jednostek organizacyjnych gminy oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych ich pracowników zostały wykonane.

W ramach pracy z rodziną, o której mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, ośrodek oraz pracownicy zespołu do spraw asysty rodzinnej prowadzą:

a) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psycholog przyjmuje codziennie w godzinach od 7:30 do 11:30, udziela wsparcia, pomocy, podejmuje działania interwencyjne),

- b) warsztaty umiejętności wychowawczych dla rodziców prowadzone cyklicznie przez psychologa we współpracy z asystentem rodziny,
- c) warsztaty dla młodzieży szkolnej dotyczące przeciwdziałania przemocy, w tym cyberprzemocy prowadzone przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego i psychologa,
- d) terapię i mediację (w zależności od potrzeb we współpracy z instytucjami działającymi na rzecz rodziny w gminie Bielawa, tj.: „Euromedica”, „Essere”, Misja „Nowa Nadzieja”),
- e) poradnictwo prawne (we współpracy z Kancelarią Prawną w Bielawie – prawnik udziela porad dla klientów w każdy poniedziałek od 13:30 w siedzibie ośrodka, porady dotyczą najczęściej spraw związanych z ustaleniem opieki nad dzieckiem, rozwodami, alimentami, podziałem majątku oraz pomocy przy sporządzaniu wniosków do sądu),
- f) grupy wsparcia (w latach 2014 i 2015 prowadzone były przez psychologa i asystentów rodzin grupy wsparcia dla osób dotkniętych przemocą oraz grupy wsparcia dla samotnych matek).

W „pracy z rodziną” ośrodek zobowiązany jest również do udzielania z wniosku usług opiekuńczych i specjalistycznych na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. W okresie objętym kontrolą do ośrodka wpłynął jeden wniosek o udzielenie usług specjalistycznych dla dziecka chorego na autyzm. Wniosek jest w trakcie realizacji.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przydziela się asystenta rodziny, po spełnieniu wymogów i na zasadach określonych w art. 11 ustawy. W okresie objętym kontrolą w ośrodku na umowę o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy zatrudnionych było dwóch asystentów rodzin, a dwóch kolejnych współpracowało z ośrodkiem na podstawie umów cywilno – prawnych. Żaden z nich nie łączył pracy asystenta z obowiązkami pracownika socjalnego, co zgodne jest z art. 17 ustawy. Na dzień kontroli pod opieką trzech asystentów przebywało 35 rodzin. Na podstawie losowo wybranych pięciu akt zawierających dokumentację pracy z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w Rozdziale 2 ustawy i stwierdzono:

- a) na podstawie przeprowadzonych w rodzinach wywiadów środowiskowych pracownik socjalny wskazywał na konieczność przydzielenia asystenta i składał stosowny wniosek do Dyrektora ośrodka,
- b) na druku wewnętrznym ośrodka Dyrektor wyrażał zgodę i imiennie przydzielał rodzinom asystenta,
- c) każda z rodzin pisemnie wyrażała zgodę na podjęcie współpracy z asystentem,

- d) po przydzieleniu rodzinie asystentury obligatoryjnie sporządzano diagnozę i ocenę sytuacji rodziny (druk własny ośrodka),
- e) dla każdej rodziny asystent prowadził „kartę asystenta rodziny”, na której odnotowywane były wszystkie kontakty z rodziną, podejmowane działania, tematy rozmów, itp. Dodatkowo, na okoliczność pozyskanych informacji o podopiecznych oraz potwierdzenia wykonania określonych działań lub efektów wspólnych ustaleń sporządzane były notatki służbowe,
- f) kwartalnie każdy asystent sporządzał „sprawozdanie z pracy” w rodzinie zawierające aktualną ocenę jej sytuacji, cele główne i szczegółowe do realizacji, opis podjętych działań przez rodzinę i ich efekty,
- g) średnio, w okresie do 60 dni od dnia objęcia rodziny asystenturą przygotowywany był „plan pracy z rodziną” zawierający zakres działań, terminy ich realizacji oraz przewidywane efekty,
- h) nie rzadziej niż co pół roku asystent dla każdej rodziny sporządzał „okresową ocenę sytuacji rodziny”. Ocena dotyczyła przede wszystkim przebiegu pracy i postępów rodziny przy realizacji założonych celów. Każda ocena była przekazywana i akceptowana przez Dyrektora ośrodka,
- i) w przypadku rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej asystenci uczestniczyli w posiedzeniach zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających zarówno w pieczy rodzinnej, jak i instytucjonalnej. W zakresie obowiązku współpracy przy sporządzaniu indywidualnego planu pomocy dziecku z wychowawcą placówki opiekuńczo – wychowawczej, należy zintensyfikować działania asystentów,
- j) asystenci rodzin w ramach limitu przydzielonych rodzin zajmują się również monitorowaniem funkcjonowania rodzin po zakończeniu z nimi pracy w ramach asystentury. Monitoring jest dokumentowany.

Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora ośrodka, w okresie objętym kontrolą nie udzielano wsparcia poprzez działania rodzin wspierających. Mimo podejmowanych przez asystentów rozmów z członkami rodzin najbliższych osób objętych asystenturą, nikt nie wyraził zgody na świadczenie tego typu pomocy.

Na terenie gminy Bielawa nie funkcjonuje żadna placówka wsparcia dziennego, zorganizowana i prowadzona na podstawie przepisów ustawy. Mając jednak na uwadze konieczność zapewnienia dzieciom z rodzin wymagających wsparcia pomocy w nauce, oddziaływań socjoterapeutycznych i organizacji czasu wolnego, działają finansowane ze środków gminnych cztery Kluby Profilaktyczne przy Gimnazjum Nr 1 i Gimnazjum Nr 2 oraz przy Szkole Podstawowej Nr 7 i Nr 10 w Bielawie. Dodatkowo działają również dwie

światlice środowiskowe, jedna przy Ochotniczym Hufcu Pracy i druga przy Parafii Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Bielawie. Do wskazanych placówek dzieci kierowane są za zgodą rodziców przez pedagogów szkolnych, pracowników socjalnych i asystentów rodzin.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy do zadań własnych gminy należy współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Na dzień kontroli, tj. 17 września 2015 roku 38 dzieci z terenu gminy Bielawa przebywało w pieczy zastępczej, w tym 10 w pieczy instytucjonalnej i 28 dzieci w pieczy rodzinnej. Na podstawie not księgowych wystawianych ośrodkowi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Ochrony Zdrowia w Dzierżoniowie ponoszone są opłaty za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej albo interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Realizując wymóg art. 179 ust. 1 ustawy Dyrektor ośrodka przedstawia corocznie Radzie Miejskiej Bielawy sprawozdanie z działalności kierowanej jednostki, w tym również z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny. Z kolei, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, Dyrektor ośrodka jako kierownik jednostki organizacyjnej gminy w latach 2012 – 2015 aplikował o środki rządowe na częściowe pokrycie kosztów zatrudnienia asystentów rodziny.

W okresie objętym kontrolą, w zespole do spraw asysty rodzinnej – komórce organizacyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie pracowało łącznie 8 osób, w tym trzech pracowników socjalnych, czterech asystentów rodzin oraz jedna osoba łącząca stanowisko psychologa i specjalisty do spraw pracy z rodziną w wymiarze po ½ etatu. Na podstawie potwierdzonych z oryginałem kopii dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych wyżej wymienionych osób stwierdzono, że wszystkie spełniają wymogi kwalifikacyjne określone odpowiednio w ustawie o pomocy społecznej, ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawie o pracownikach samorządowych.

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt. 2 ustawy o konieczności tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny stwierdzono w aktach osobowych asystentów liczne zaświadczenia potwierdzające ich udział

w szkoleniach i konferencjach w zakresie wspierania i pracy z rodziną. Udział w szkoleniach finansowany był ze środków budżetowych ośrodka.

Wobec braku nieprawidłowości w obszarach objętych kontrolą, nie wydaje się zaleceń pokontrolnych.

WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Dorota Grybkowska
ZASTĘPCY DYREKTORA
Zdziału Polityki Społecznej

.....
(kierownik jednostki kontrolującej)

Do wiadomości:

- 1) Urząd Miejski, pl. Wolności 1, 58-260 Bielawa
- 2) a/a

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI

wz. kierownika G. Zyt
Ewelina Zygmunt